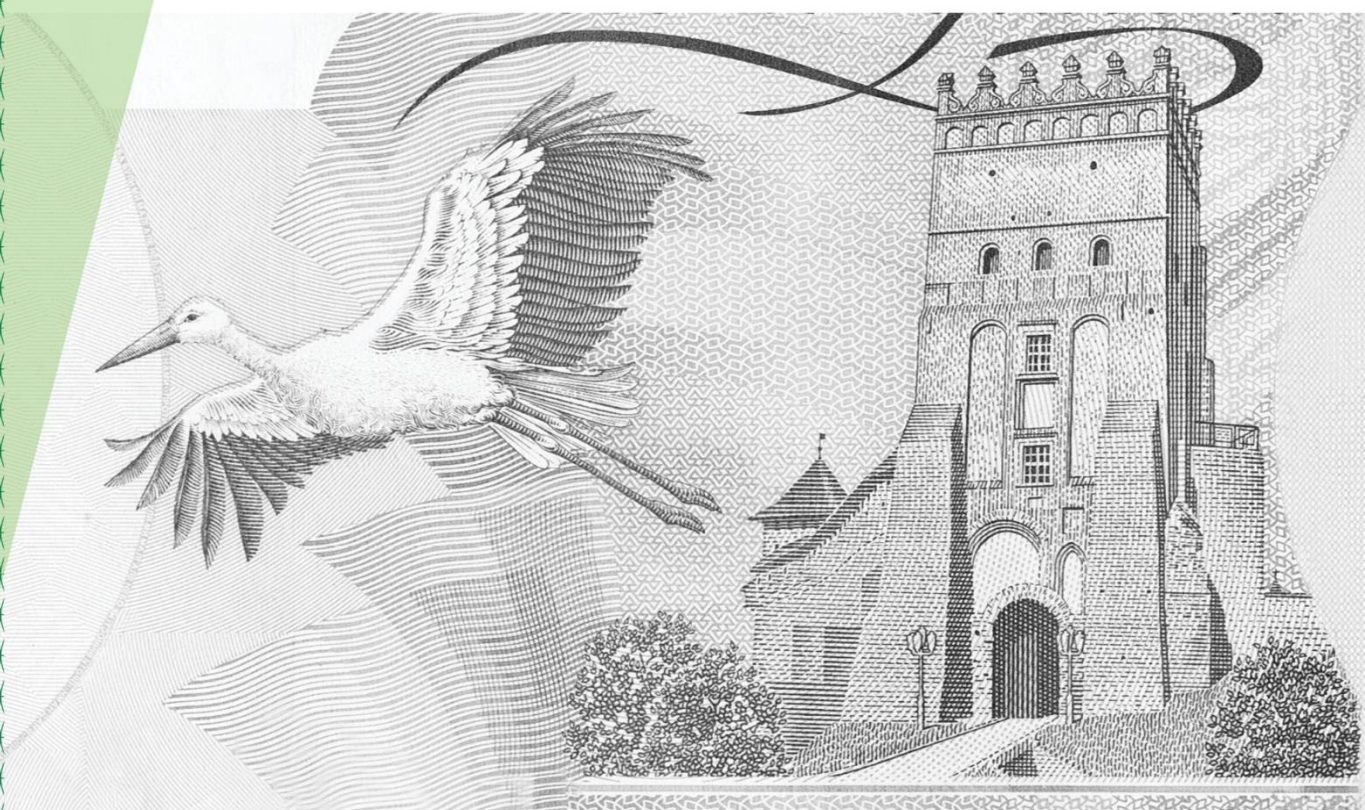

Національний
банк України

Макроекономічний та монетарний огляд

Грудень 2018 року

ЗМІСТ

ГОЛОВНЕ	2
1. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	3
2. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ	5
2.1. ІНФЛЯЦІЯ	5
2.2. ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ	8
2.3. РИНОК ПРАЦІ	11
2.4. ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР	12
2.5. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС	13
2.6. МОНЕТАРНИЙ СЕКТОР ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ	15
АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ	17
Додатки	

ГОЛОВНЕ

- У грудні світова цінова кон'юнктура для українських експортерів продовжувала погіршуватися, насамперед через подальше зниження цін на сталь. Водночас світові ціни на зернові зростали через погіршення врожайності. Ціни на нафту під впливом надлишкової пропозиції на ринку продовжили стрімко падати. На світових фінансових ринках інтерес інвесторів до ризикових активів, зокрема до активів країн, ринки яких розвиваються, суттєво зменшився через погіршення очікувань щодо розвитку світової економіки.
- У листопаді 2018 року споживча інфляція прискорилася до 10.0% р/р. Це відбулося передусім унаслідок підвищення тарифів на природний газ для населення на 22.9%. Крім того, базова інфляція в листопаді прискорилася до 8.9% р/р, що пов'язано зі збільшенням витрат, у тому числі на оплату праці, та сталим внутрішнім попитом. Водночас ці чинники частково компенсувалися низькими темпами зростання цін на сирі продовольчі товари та уповільненням зростання цін на паливо. У цілому споживча інфляція відповідала траєкторії прогнозу НБУ, опублікованого в "Інфляційному звіті (жовтень 2018)".
- У січні – листопаді зростання ІВБГ уповільнилося (до 4.1% р/р) передусім через погіршення показників рослинництва. Останнє може пояснюватися більш швидкими темпами збирання врожаю в попередні періоди та складнішими погодними умовами у листопаді цього року порівняно з листопадом минулого року. Погодні умови також зумовили послаблення зростання у будівництві, але сприяли поліпшенню показників енергетики. Капітальні ремонти, що тривають на металургійних комбінатах, і складна ситуація з транспортуванням сировини та готової продукції, у тому числі через порти Азовського моря, зумовили поглиблення спаду в металургії в листопаді. Як наслідок, погіршилися показники пов'язаних з металургією галузей: виробництва коксу, видобутку вугілля та металевих руд, а також вантажообороту. Також поглибилось падіння в харчовій та хімічній промисловості та машинобудуванні. У результаті кумулятивне зростання промисловості в цілому уповільнилося (до 1.6% р/р) у січні – листопаді. Натомість високі темпи зростання роздрібної торгівлі та пасажирообороту свідчили про стійкий споживчий попит.
- У листопаді державний бюджет виконано з профіцитом (6 млрд грн). Зростання доходів пришвидшилося (до 24.5% р/р) переважно завдяки надходженням від внутрішніх податків та перерахуванню НАК "Нафтогаз" частини (8.1 млрд грн) дивідендів за 2017 рік. Одночасно відновилося зростання видатків (на 22.6% р/р) переважно внаслідок більших, ніж минулого року, витрат на обслуговування внутрішнього боргу. Місцеві бюджети в листопаді також виконано з профіцитом (1.6 млрд грн) передусім завдяки збільшенню доходів. У результаті зведений бюджет продемонстрував додатне сальдо в листопаді, а кумулятивний профіцит збільшився до 22 млрд грн за одинадцять місяців.
- У листопаді дефіцит поточного рахунку знизився до 0.3 млрд дол., однак за результатами 11 місяців (4.4 млрд дол.) усе ще значно перевищував минулорічний показник (1.7 млрд дол.). Зростання експорту стримувалося подальшим погіршенням ситуації в металургійному виробництві, проте зовнішні поставки продовольчих товарів установили черговий рекорд. Зростання імпорту суттєво сповільнилося як через менші обсяги закупівлі вугілля, так і послаблення підвищеного попиту на імпорт, що спостерігався в попередні періоди, на тлі сприятливої ситуації на валютному ринку. Приплив капіталу за фінансовим рахунком у листопаді збільшився до 1.6 млрд дол завдяки надходженню коштів від розміщення єврооблігацій урядом наприкінці жовтня, у цілому за 11 місяців він становив 5.5 млрд дол. У результаті платіжний баланс було зведено з профіцитом, що дало змогу наростити міжнародні резерви до 17.7 млрд дол. станом на кінець листопада.
- Ситуація на валютному ринку впродовж грудня залишалася сприятливою завдяки збільшенню пропозиції іноземної валюти від клієнтів банків та поліпшенню настроїв з огляду на затвердження нової програми співпраці з МВФ та отримання фінансової підтримки від інших міжнародних організацій. Як наслідок, сальдо операцій НБУ на міжбанківському валютному ринку було додатним і становило 339 млн дол. Завдяки цьому та отриманню офіційного фінансування міжнародні резерви станом на 27 грудня зросли до 20.7 млрд. дол. США або 3.5 місяця імпорту майбутнього періоду.
- На останньому засіданні з питань монетарної політики Правління НБУ прийняло рішення залишити облікову ставку незмінною на рівні 18.0% річних. За оцінками НБУ, поточні та прогнозні монетарні умови є достатньо жорсткими, щоб забезпечити зниження інфляції до середньострокової цілі 5% у 2020 році. Також для гнучкішого реагування на зміни стану ліквідності банківської системи України з 11 січня 2019 року НБУ запроваджує зміни в операційний дизайн монетарної політики.
- Ринкові ставки за гривневими ресурсами в листопаді продовжували зростати під впливом попередніх підвищення ключової ставки, операцій уряду та кон'юнктурних чинників.

1. ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ¹

У грудні 2018 року індекс зміни світових цін на товари українського експорту ще більше знизився, нівелювавши зростання, що спостерігалось протягом року.

Світові ціни на сталь попри тимчасову корекцію на китайському ринку продовжували знижуватися. Вагомою причиною залишався слабкий попит на чорні метали, насамперед у будівельному секторі через погіршення погодних умов, на тлі високої пропозиції. За оцінкою ArcelorMittal, попит у ЄС лише на конструкційну сталь у поточному році є меншим за рівень докризового 2008 року майже на 20%, а підприємства, попри дію антидемпінгових імпорتنих мит, використовували 65% своїх потужностей для виробництва сталі порівняно з докризовими 80%. Натомість обсяги експорту турецької сталі зросли за січень – листопад на 19.8% р/р за даними Асоціації експортерів турецької сталі (ÇİB).

Ціни на китайському ринку скоригувалися на тлі зменшення обсягів виробництва сталі в країні в листопаді – на 6% м/м або 5 млн т (хоча в річному вимірі обсяги виробництва залишалися доволі високими). Серед іншого, це зумовлено обмеженнями обсягів виробництва в середньому на 40% з 13 до 31 грудня у м. Таншань, на яке припадає близько 10% усього китайського виробництва. Додатковим фактором, що спричинив спекулятивне підвищення цін, були заяви окремих урядових радників щодо очікуваного уповільнення попиту на чорні метали в Китаї в наступному році, зокрема в секторах нерухомості, автомобілебудування та енергетики. Натомість ціни на залізну руду зростали завдяки поповненню запасів Китаєм після їх зниження в листопаді.

Світові ціни на зернові зростали на тлі погіршення очікувань щодо врожайності пшениці та кукурудзи. Так, ЄС уперше за останні 10 маркетингових років перетворився з нетто-експортера зерна в нетто-імпортера (станом на 13 грудня). Експорт м'якої пшениці з ЄС скоротився на 25% р/р, а імпорт кукурудзи зріс на 41% р/р. Крім того, суттєво зменшився обсяг урожаю пшениці в Росії – на 17.6% р/р. У результаті очікується, що обсяг перехідних запасів у найбільших восьми світових експортерів пшениці на кінець 2018/2019 МР буде мінімальним за останні п'ять років.

У свою чергу, перегляд USDA прогнозу врожаю кукурудзи в США в бік зниження підтримав ціни на цю культуру, однак поліпшення очікувань щодо врожайності в Бразилії утримало ціни від стрімкого зростання.

Світові ціни на нафту продовжили падіння, розпочате в середині жовтня. Причиною залишалася надлишкова пропозиція на ринку через нарощення видобування в США, Росії та Саудівській Аравії в умовах послаблення санкцій щодо Ірану. Додатковими факторами були погіршення очікувань щодо розвитку світової економіки та незначне зменшення запасів нафти в США попри сезонне збільшення попиту. Лише домовленості в рамках ОПЕК+ щодо скорочення обсягів виробництва нафти в 2019 році на 1.2 млн бар./добу стримували подальше зниження.

На світових фінансових ринках інтерес інвесторів до ризикових активів зменшився. У результаті фондові

індекси як розвинених країн, так і країн, ринки яких розвиваються, знизилися. Найбільше падіння зазнали фондові індекси США як реакція на чергові заяви президента країни Д. Трампа, зокрема критику дій ФРС та можливий новий перегляд тарифів з Китаєм. Вагомим фактором загальної динаміки світових індексів було погіршення очікувань щодо перспектив розвитку світової економіки. Останні були спричинені відносно нижчими за очікування даними щодо темпів зростання промислового виробництва у Китаї, США та Німеччині, уповільненням темпів зростання ВВП Єврозони; подальшим розширенням торговельного дефіциту США та уповільненням зростання експорту/імпорту Китаю. Водночас наприкінці грудня більшість фондових індексів скоригувалися.

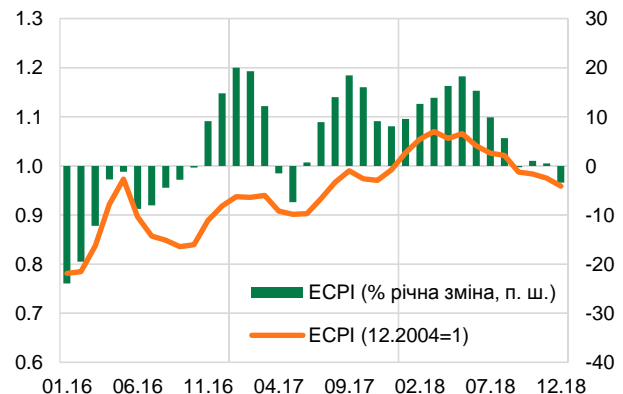
Відповідно протягом грудня посилювався девальваційний тиск на валюти країн, ринки яких розвиваються. Крім того, падіння світових цін на більшості товарних ринків, насамперед на ринку нафти, посилювало негативну тенденцію. Лише знецінення долара США до кошика провідних валют стримало суттєву девальвацію більшості валют країн, ринки яких розвиваються.

Водночас долар США знецінювався через: неоднозначну статистику ринку праці США, що відображає уповільнення ВВП²; погіршення очікувань ФРС щодо макроекономічних показників та повільніше за попередні очікування підвищення ставки ФРС. Причому медіанний прогноз ФРС щодо динаміки процентної ставки, яка [на кінець 2020 та 2021 роки становитиме 3.1% та перевищуватиме медіану оцінку нейтрального рівня у 2.8%](#), спричинив найбільшу невизначеність на фінансовому ринку. Додатковим фактором знецінення долара США було зміцнення євро внаслідок затвердженої бюджетної угоди між Єврокомісією та урядом Італії.

Перетікання капіталу в безпечні активи призвело до зниження процентної ставки за довгостроковими державними облігаціями. Так, ставка за 10-річними казначейськими облігаціями США знизилася до найнижчого рівня за останні вісім місяців – 2.77%.

Світова цінова кон'юнктура для українських експортерів продовжувала погіршуватися попри зростання цін на зернові. Ключова причина - подальше зниження цін на сталь

Індекс зміни світових цін на товари українського експорту

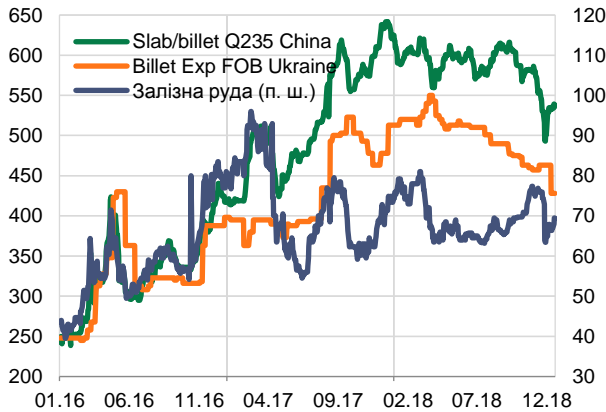
Джерело: розрахунки НБУ (попередні дані).

¹ Станом на 28.12.2018.

² На тлі низького рівня безробіття в листопаді кількість заявок на отримання дотацій із безробіття зросла порівняно з жовтнем, а зміна числа зайнятих у несільськогосподарському секторі, за розрахунками ADP, була нижчою за очікування.

Нарощення виробництва на тлі слабого попиту тиснуло на ціни на сталеву продукцію в бік їх зниження

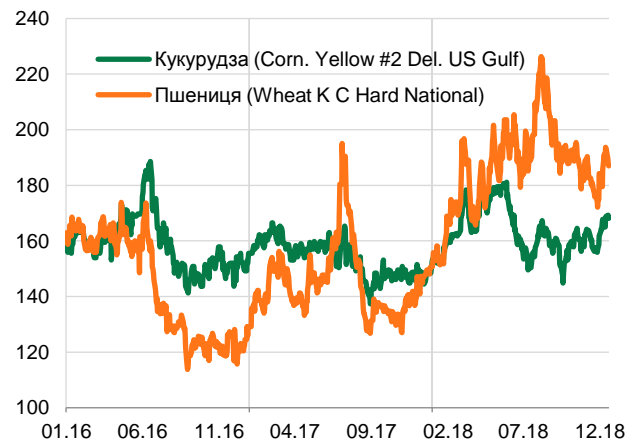
Ціни Китаю й України на окремі сталеві напівфабрикати та залізну руду (62%), дол./т

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Погіршення очікувань щодо врожайності зернових призвело до зростання цін

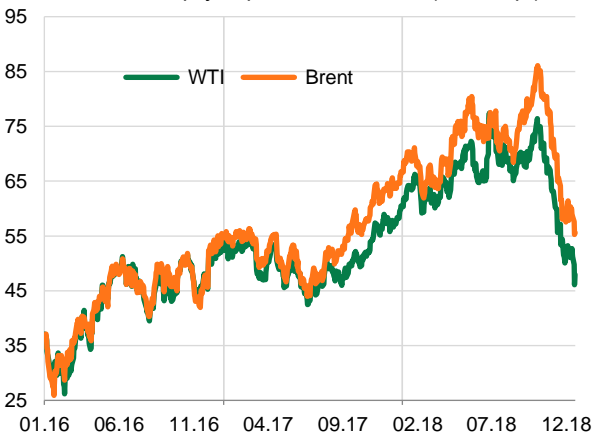
Світові ціни на зернові, дол./т

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Стрімке збільшення обсягів видобування нафти світовими лідерами призвело до обвалу цін

Світові ціни на нафту сортів Brent та WTI (дол./бар.)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Через негативні очікування щодо розвитку світової економіки інтерес інвесторів до ризикових активів знизився

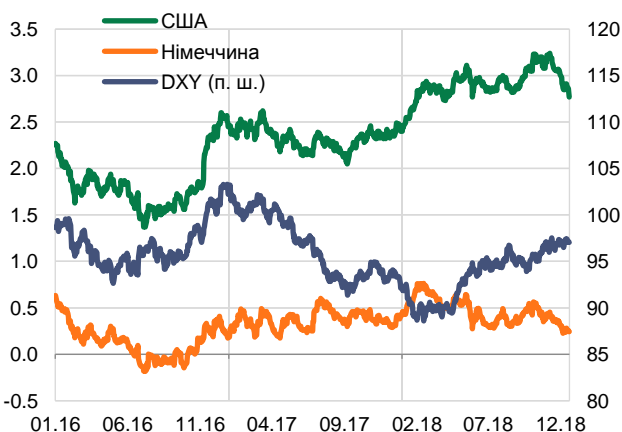
Індекси світового фондового ринку, 01.01.2016 = 100

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Перетікання капіталу в безпечні активи спричинило падіння процентних ставок за довгостроковими державними облигаціями

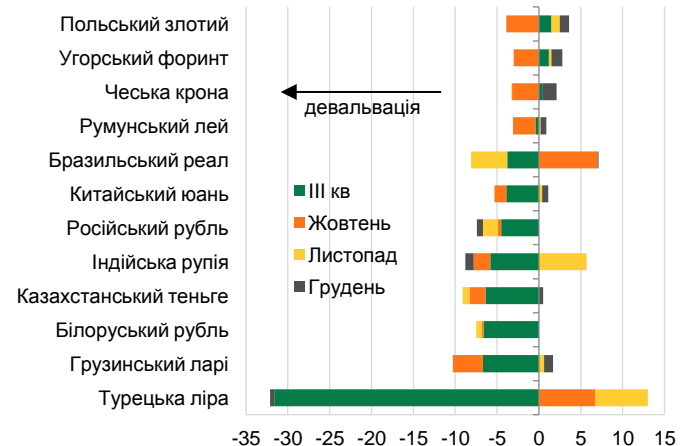
Дохідність 10-річних державних облигацій США та Німеччини, індекс долара США до кошика провідних валют (DXY)

Джерело: Thomson Reuters Datastream.

Відносна слабкість макроекономічних індикаторів на тлі знецінення долара США призвело до різноспрямованої динаміки валют країн, ринки яких розвиваються

Зміна обмінних курсів валют окремих країн, ринки яких розвиваються, до долара США, %, на кінець періоду

Джерело: Thomson Reuters Datastream, розрахунки НБУ.

2. ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

2.1. ІНФЛЯЦІЯ

У листопаді 2018 року споживча інфляція прискорилася до 10.0% р/р. У місячному вимірі ціни зросли на 1.4%.

Інфляція в річному вимірі в листопаді була близькою до прогнозу, опублікованого в ["Інфляційному звіті \(жовтень 2018\)"](#). Деяко вищі показники базової інфляції та темпів зростання адміністративно регульованих цін майже повністю компенсувалися нижчими темпами зростання цін на сирі продовольчі товари.

Базова інфляція в листопаді прискорилася до 8.9% р/р. У місячному вимірі базовий ІСЦ зріс на 1.1%. Так збільшилися річні темпи зростання цін на послуги (до 14.8% р/р). Це відбулося через подальший тиск з боку зростання виробничих витрат, у тому числі на оплату праці, та з боку споживчого попиту. Зокрема, прискорилася зростання вартості комплексного відпочинку, хімічного чищення, викладення керамічної плитки, лікарень, спортивних установ, перукарень, ритуальних послуг тощо.

Темпи зростання цін на продукти харчування з високим ступенем оброблення залишилися незмінними (10.0% р/р). Прискорилася зростання цін на макаронні, кондитерські та борошняні вироби, що пов'язано з подорожчанням борошна та зростанням інших виробничих витрат. Натомість зростання цін на інші продовольчі товари уповільнилося – на м'ясні продукти (до 11.9% р/р), молочні продукти (до 10.5% р/р) та соняшникову олію, спреди та майонез під впливом зниження світових цін на харчові продукти та розширення пропозиції, у тому числі через очікуваний рекордний врожай соняшника.

Темпи зростання цін на непродовольчі товари незначно знизилися (до 4.4% р/р). Так нижчими темпами зростали ціни на побутову техніку (5.8% р/р), автомобілі (5.3% р/р), а ціни на телевізори навіть поглибили падіння (до 7.4% р/р). Стриманими темпами зростали ціни на одяг та взуття (2.1% р/р). Це пояснюється насамперед зміцненням обмінного курсу гривні протягом жовтня-листопада.

Зростання цін на сирі продукти харчування в листопаді прискорилася (до 2.4% р/р). У листопаді тривало прискорення зростання цін на овочі борщового набору (до 44.1% р/р). Зокрема на ціни вплинуло звуження пропозиції, що пояснюється несприятливою холодною погодою для зберігання овочів, а також слабким урожаєм овочів у Європі та окремих овочів вітчизняного виробництва (зокрема цибулі, темпи зростання цін на яку прискорилися до 137.5% р/р). Високими темпами зростали ціни на борошно (до 20.6% р/р), що пов'язано як зі зростанням цін на пшеницю, так і з обмеженими обсягами якісної сировини. Водночас стримувало зростання цін на сирі продукти харчування поглиблення падіння цін на фрукти (до 14.8% р/р), що передусім відбулося завдяки високим показникам урожаю яблук. Також порівняно з попереднім роком знизилися ціни на яйця (на 2.3% р/р) та уповільнилося зростання цін на молоко (до 9.1% р/р) на тлі відповідних тенденцій на зовнішніх ринках.

Темпи зростання адміністративно регульованих цін збільшилися (до 17.3% р/р). Так з 01 листопада Уряд України підвищив тарифи на природний газ для населення на 22.9%. Крім того, у листопаді було реалізовано перший етап підвищення тарифів на послуги місцевого телефонного зв'язку (на 7.5%, другий етап підвищення заплановано з [01 січня 2019 року](#)). До того ж вищими темпами, ніж у попередньому місяці, зростали ціни на алкогольні напої (10.4% р/р) і тютюнові вироби (23.4% р/р), а також вартість проїзду у автодорожньому транспорті (29.0% р/р).

Зниження світових цін на нафту та посилення курсу гривні сприяли уповільненню зростання цін на паливо (до 19.0% р/р).

У листопаді 2018 року промислова інфляція залишилася практично на рівні попереднього місяця (16.5% р/р порівняно з 16.6% р/р у жовтні). У місячному вимірі ціни виробників зросли на 1.7%.

Уповільнилося зростання цін у добувній промисловості (до 13.7% р/р), зокрема у добуванні кам'яного вугілля та металевих руд (до 5.3% р/р та 4.6% р/р відповідно). Водночас темпи зростання цін у добуванні сирової нафти та природного газу збільшилися (до 28.9% р/р). Зокрема разом із підвищенням тарифів на природний газ для населення була [збільшена вартість реалізації газу](#) державними добувними підприємствами для НАК "Нафтогаз України".

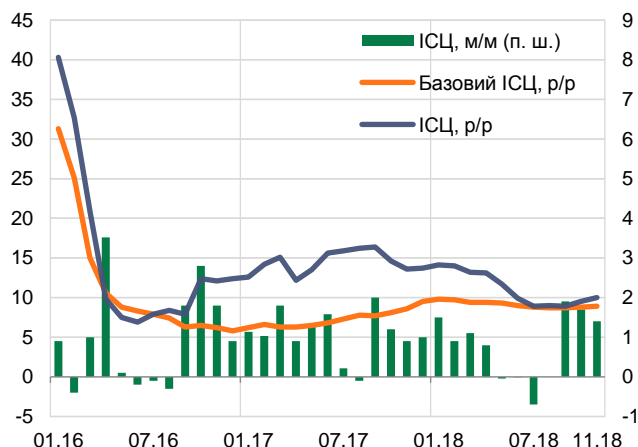
Цей же фактор позначився на збільшенні темпів зростання цін у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря (до 34.4% р/р). Крім того, вищими темпами зростали ціни у виробництві електроенергії, що відбулося як через зниження частки більш дешевої атомної енергії, так і суттєве прискорення зростання цін на електроенергію ГЕС на тлі ранніх морозів у листопаді.

Темпи зростання цін у більшості галузей переробної промисловості знижувалися на тлі відповідної динаміки на світових ринках. Так падіння світових цін на енергоносії сприяло сповільненню зростання цін у виробництві коксу та продуктів нафтоперероблення (до 4.6% р/р) і продукції хімічної промисловості (до 9.3% р/р). У результаті зниження світових цін на сталь у річному вимірі уповільнилося зростання цін на вітчизняну продукцію металургійної промисловості (до 8.9% р/р).

Темпи зростання цін у виробництві харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів також знизилися (до 8.6% р/р). Це відображало насамперед зменшення темпів зростання цін у виробництві молочних та м'ясних продуктів (до 9.5% р/р та 4.6% р/р відповідно) завдяки нижчим цінам на сировину, а також падінню світових цін на ці продукти харчування. Посилилося падіння цін у виробництві цукру (до 14.6% р/р) на тлі невизначеності з експортом українського цукру до окремих країн у листопаді. Водночас вищими темпами зростали ціни у виробництві хліба та борошняних виробів (15.8% р/р) і напоїв (17.6% р/р).

У листопаді 2018 року споживча та базова інфляція прискорилися

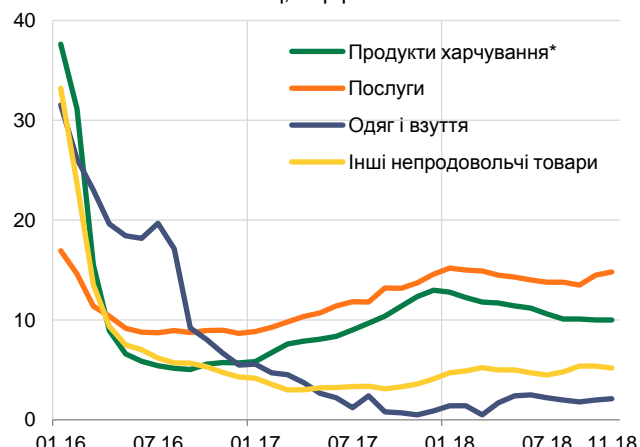
Індекси споживчих цін, %

Джерело: ДССУ.

Швидше зростання цін на послуги на тлі подальшого збільшення виробничих витрат і тиску з боку споживчого попиту зумовило вищу базову інфляцію

Основні компоненти БІСЦ, % р/р

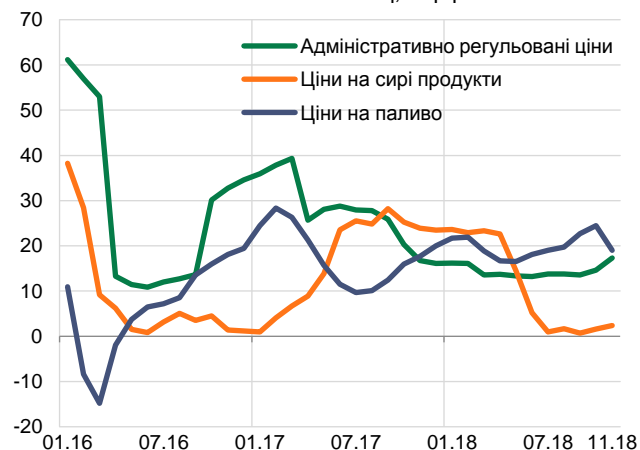

*З високим ступенем оброблення

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Зростання небазової інфляції визначалося вищими темпами зростання адміністративно регульованих цін та цін на сирі продукти харчування

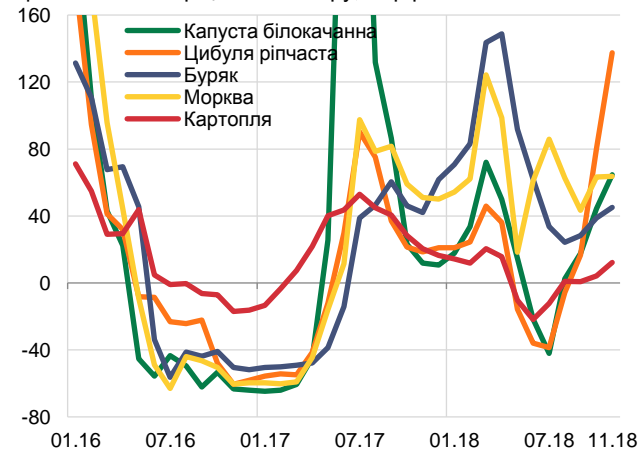
Основні компоненти небазового ІСЦ, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Звуження пропозиції через несприятливі погодні умови та слабкий урожай овочів у Європі спричинили прискорення зростання цін на овочі

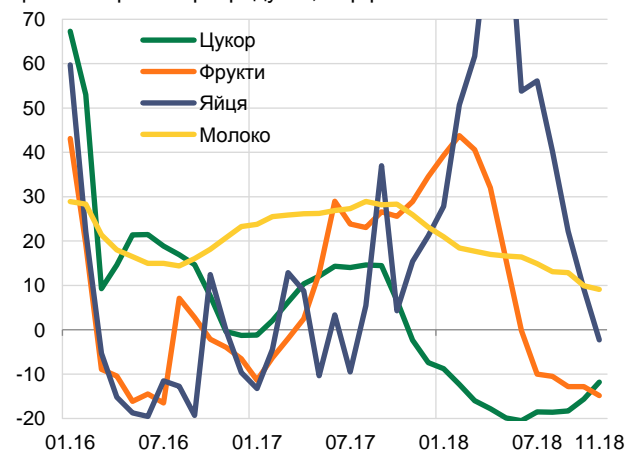
Ціни на овочі борщового набору, % р/р

Джерело: ДССУ.

Водночас тривало уповільнення зростання цін на інші сирі продукти харчування завдяки розширенню їх пропозиції

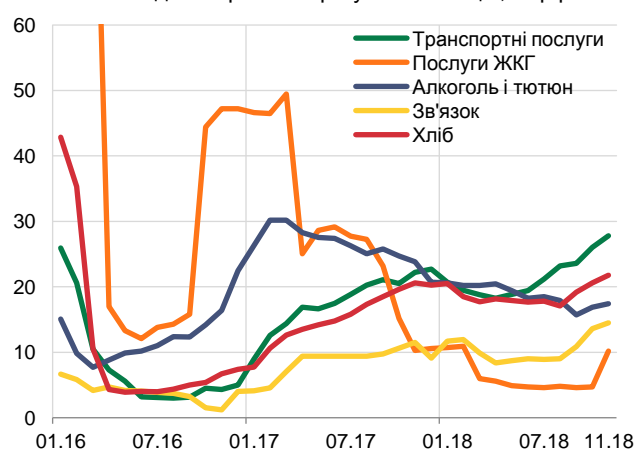
Ціни на окремі сирі продукти, % р/р

Джерело: ДССУ.

На адміністративно регульованих цінах передусім позначилося підвищення цін на природний газ, хоча прискорилося зростання цін і за іншими компонентами

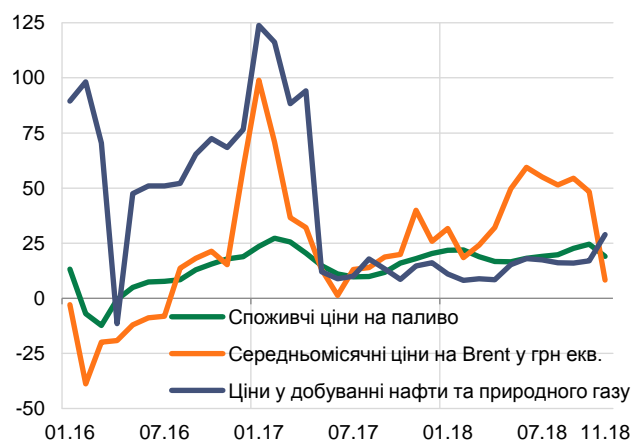
Компоненти адміністративно регульованих цін, % р/р

Джерело: ДССУ.

Зростання цін на паливо уповільнилося завдяки зниженню світових цін на нафту та посиленню курсу гривні

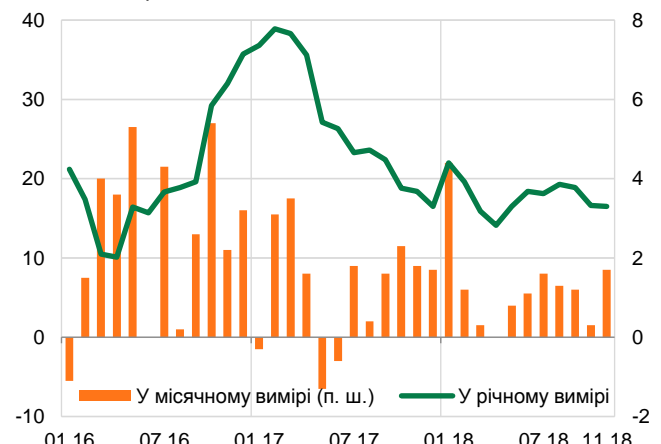
Індекси цін на паливо, %

Джерело: ДССУ, Thomson Reuters Datastream.

У листопаді 2018 року промислова інфляція в річному вимірі залишилася на рівні минулого місяця...

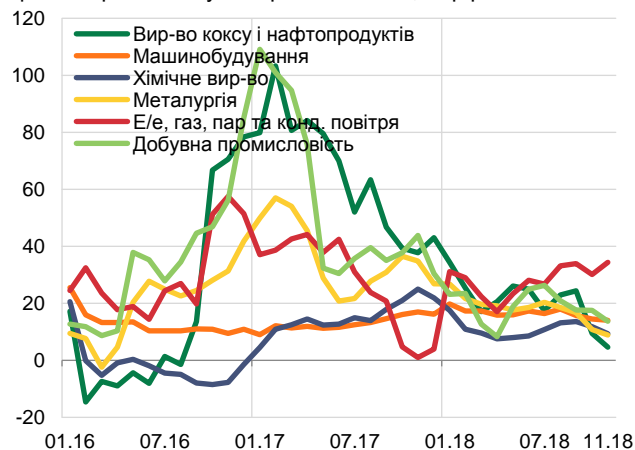
Індекс цін виробників, %

Джерело: ДССУ.

... завдяки нижчим темпам зростання цін у більшості галузей добувної та переробної промисловості

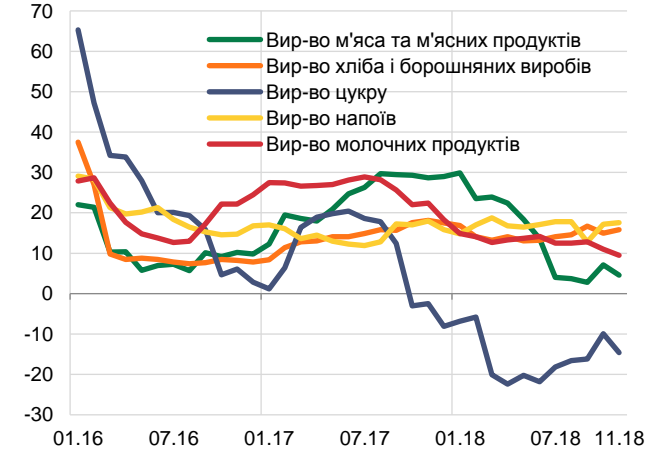
Ціни в окремих галузях промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

У харчовій промисловості уповільнилося зростання цін у виробництві м'ясних та молочних продуктів і поглибилося падіння цін у виробництві цукру

Ціни в підгалузях харчової промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

2.2. ЕКОНОМІЧНА АКТИВНІСТЬ

Зростання ІВБГ у січні – листопаді 2018 року уповільнилося (до 4.1% р/р) під впливом погіршення показників у сільському господарстві та промисловості. Кумулятивні показники випуску переважної більшості інших базових видів економічної діяльності також були слабшими порівняно з попереднім періодом.

Помітне падіння сільськогосподарського виробництва (на 7.6% р/р) було найвагомим чинником стрімкого уповільнення зростання ІВБГ у листопаді (до 0.2% р/р).

Зростання сільськогосподарського виробництва за підсумками січня – листопада уповільнилося до 8.2% р/р через нижчі темпи зростання виробництва продукції рослинництва (11.2% р/р). Це насамперед було спричинено раннім початком та значно інтенсивнішими темпами збору цюгорічного врожаю в попередні періоди та, відповідно, меншими площами збирання, а також гіршими погодними умовами в листопаді 2018 порівняно з листопадом 2017 року.

Водночас у січні – листопаді 2018 дещо прискорилося зростання у виробництві продукції тваринництва (до 0.4% р/р). Зокрема вищими темпами зростали обсяги виробництва яєць та сповільнився спад у виробництві молока, що переважило нижчі темпи зростання обсягів вирощування поголів'я сільськогосподарських тварин.

Зростання обсягів промислового виробництва за результатами січня – листопада також уповільнилося (до 1.6% р/р) через зниження темпів зростання переробної та добувної промисловості (відповідно до 1.2% р/р та 2.2% р/р), що не було повністю компенсоване поліпшенням показників в електро- та газопостачанні³ (зростання прискорилося до 2% р/р).

Зокрема в листопаді відновилося падіння обсягів промислового виробництва (на 0.9% р/р). Так, поглибився спад у металургійному виробництві (до 5.3% р/р), що було спричинене як продовженням капітальних ремонтів на окремих металургійних комбінатах, так і складною ситуацією з транспортуванням сировини та готової продукції, у тому числі через порти Азовського моря. Відповідно, нижчим був попит на продукцію пов'язаних галузей, що зумовило уповільнення зростання у виробництві коксу (до 1.6% р/р), зменшення обсягів видобутку вугілля (на 1.1% р/р) та помітне уповільнення зростання обсягів видобутку металевих руд (до 0.4% р/р).

Значний внесок у відновлення спаду в переробній промисловості в листопаді мало також стрімке падіння обсягів виробництва хімічної промисловості (на 26.4% р/р)

на тлі проведення планових капітальних ремонтних робіт на потужностях підприємств хімічного комплексу.

Також прискорилося падіння в харчовій промисловості (до 0.8% р/р) під впливом погіршення показників виробництва цукру – падіння поглибилося (до 14.2% р/р) на тлі нижчого врожаю цукрових буряків. Крім того, уповільнилося зростання обсягів виробництва м'яса та м'ясних продуктів (до 12.7% р/р). Зокрема поглибилося падіння у виробництві м'яса птиці під впливом помітно нижчих темпів зростання обсягів реалізації птиці на забій (до 3.6% р/р). Вагомим також було падіння обсягів виробництва спиртних напоїв (18.4% р/р), у тому числі на тлі нарощення імпорту алкогольних напоїв. Все це переважило прискорення зростання у виробництві олії та тваринних жирів (до 6% р/р) та відновлення зростання у виробництві тютюнових виробів (1.6% р/р).

Погіршилися показники випуску в машинобудуванні (падіння прискорилося до 4% р/р), значною мірою спричинене відновленням падіння у виробництві автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів (на 4.8% р/р) на тлі зниження попиту на нові автомобілі.

Натомість у листопаді відновилося зростання в електро- та газопостачанні (2.8% р/р) насамперед за рахунок помітного уповільнення падіння обсягів генерації електроенергії ТЕС на тлі зниження температури повітря⁴ та відповідного зростання споживання електроенергії.

У січні – листопаді на тлі послаблення показників промислового виробництва та транспортно-логістичних проблем погіршилися також показники вантажообороту (падіння поглибилося до 3% р/р). Так, продовжували скорочуватися обсяги вантажних перевезень залізничним та трубопровідним транспортом (відповідно на 2.5% р/р та 5.8% р/р). Водночас кумулятивні темпи зростання оптової торгівлі залишилися незмінними (4.3% р/р).

У листопаді також суттєво сповільнилося зростання обсягів виконаних будівельних робіт (до 1.1% р/р) на тлі менш сприятливих погодних умов та уповільнення зростання капітальних видатків бюджету. Однак кумулятивні темпи зростання залишалися високими (6.3% р/р).

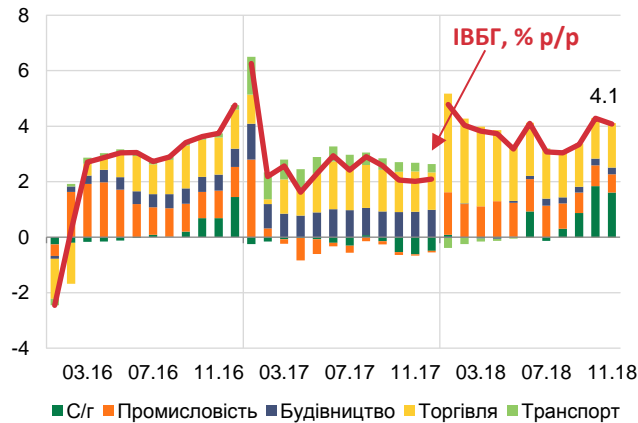
Роздрібна торгівля була єдиним видом економічної діяльності, показники якої поліпшилися за результатами січня – листопада (зростання прискорилося до 6.2% р/р). Також попри незначне уповільнення залишилося високим кумулятивне зростання обсягів пасажирообороту (5.4% р/р). Високі показники цих видів діяльності свідчать про збереження стійкого споживчого попиту.

³ Тут і далі під електро- та газопостачанням розуміється вид діяльності за секцією D "Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря" згідно з [Класифікацією видів економічної діяльності \(КВЕД-2010\)](#).

⁴ Середньодобова температура в Києві в листопаді цього року на 3.0°C була нижчою за минулорічну і на 1.8°C нижчою за норму.

Зростання ІВБГ у січні – листопаді уповільнилося внаслідок погіршення показників більшості видів економічної діяльності

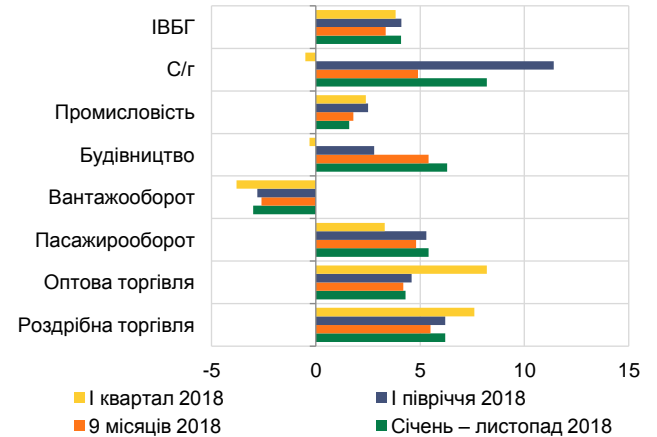
Внески в кумулятивну річну зміну ІВБГ, в. п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Зокрема уповільнилося зростання с/г виробництва, промисловості та будівництва, а також поглибився спад у вантажообороті

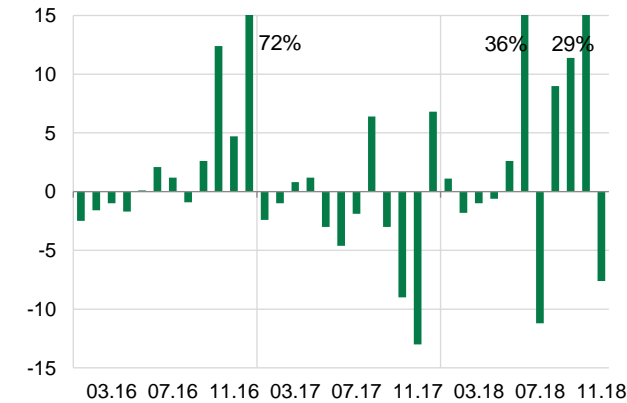
Випуск в окремих видах діяльності, % р/р

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Падіння обсягів с/г виробництва в листопаді відбулося внаслідок скорочення обсягів виробництва продукції рослинництва

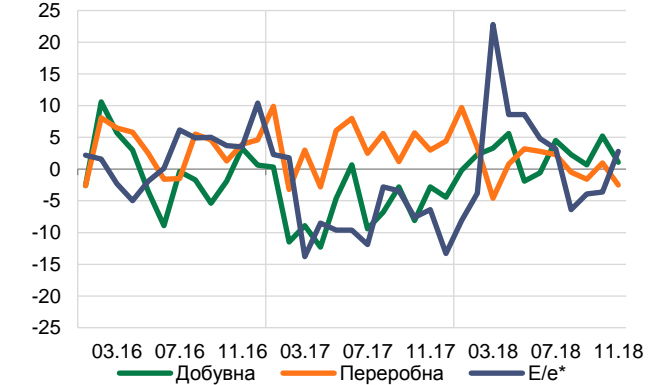
Індекс сільськогосподарської продукції, % р/р

Джерело: ДССУ.

Кумулятивне зростання промисловості уповільнилося – у листопаді погіршилися показники добувної та переробної галузей, що переважило поліпшення в енергетиці

Вир-во в основних видах промисловості, % р/р

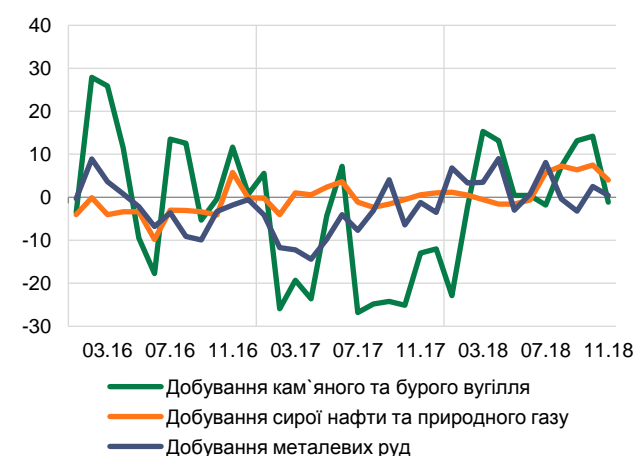

* Е/е – включає е/е, газ, пара та конд. повітря

Джерело: ДССУ.

У добувній промисловості відновилося падіння у видобутку вугілля та уповільнилося зростання видобутку металевих руд та сирої нафти і газу

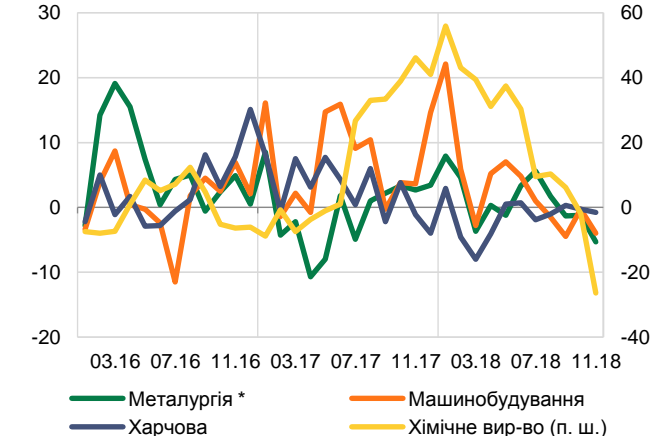
Вир-во в основних галузях добувної промисловості, % р/р

Джерело: ДССУ.

У переробній промисловості поглибилося падіння у металургії, машинобудуванні, харчовій та хімічній промисловості

Випуск в основних галузях промисловості, % р/р

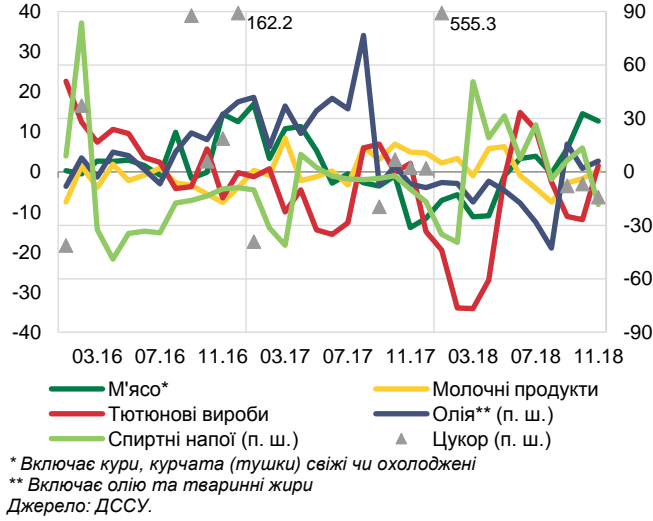

* Включає як металургію, так і вир-во готових металевих виробів

Джерело: ДССУ.

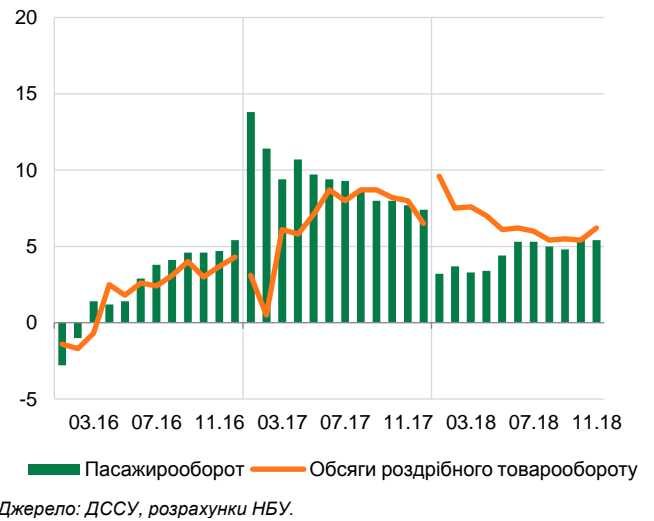
Поглиблення спаду в харчовій промисловості в листопаді відбулося під впливом погіршення показників у виробництві цукру, м'яса та алкогольних напоїв

Випуск видів продукції харчової промисловості, % р/р

Прискорення зростання обороту роздрібної торгівлі та високі темпи зростання пасажирообороту свідчили про збереження стійкого споживчого попиту

Роздрібна торгівля та пасажирооборот, % кумулятивно р/р

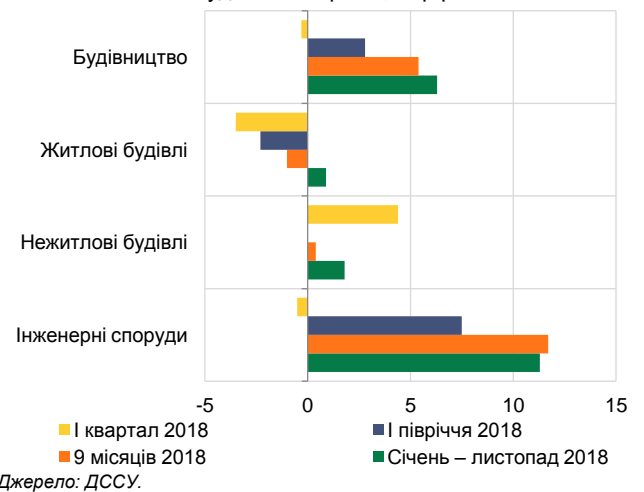
Поглиблення падіння обсягів вантажообороту відобразило погіршення в промисловості та транспортно-логістичні проблеми

Оптова торгівля та вантажооборот, % кумулятивно р/р

Попри уповільнення зростання в будівництві в листопаді на тлі низької температури повітря, кумулятивні темпи залишилися високими

Обсяги виконання будівельних робіт, % р/р

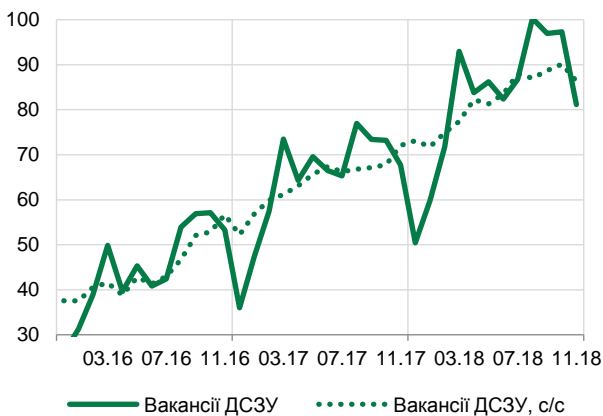
2.3. РИНОК ПРАЦІ

У листопаді 2018 року зростання кількості вакансій, зареєстрованих у ДСЗУ, уповільнилося (до 19.9% р/р). При цьому найбільший попит зберігався на кваліфікованих робітників з інструментом (23.2% усіх вакансій). Уповільнення зростання кількості вакансій відбувалося на тлі погіршення результатів переважної більшості видів економічної діяльності. Водночас воно супроводжувалося подальшим зниженням темпів падіння кількості штатних працівників (до 0.2% р/р у листопаді) переважно за рахунок уповільнення падіння штатних працівників у промисловості та сільському господарстві, їх зростання в торгівлі, будівництві та окремих інших видах діяльності.

Зростання заробітної плати у листопаді 2018 року уповільнилося до 22.5% р/р в номінальному та 11.4% р/р в реальному вимірах. Уповільнення спостерігалось за

У листопаді 2018 зростання кількості вакансій сповільнилося на тлі послаблення економічної активності...

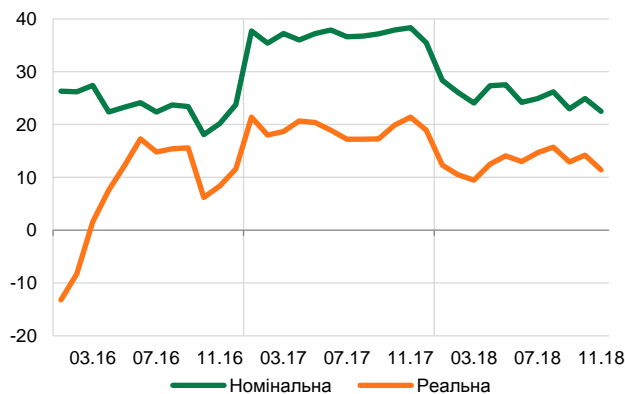
Кількість вакансій, зареєстрованих у ДСЗУ, тис. осіб

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Зростання заробітної плати у листопаді залишилося високим, попри певне сповільнення порівняно з попереднім місяцем

Заробітна плата, % р/р

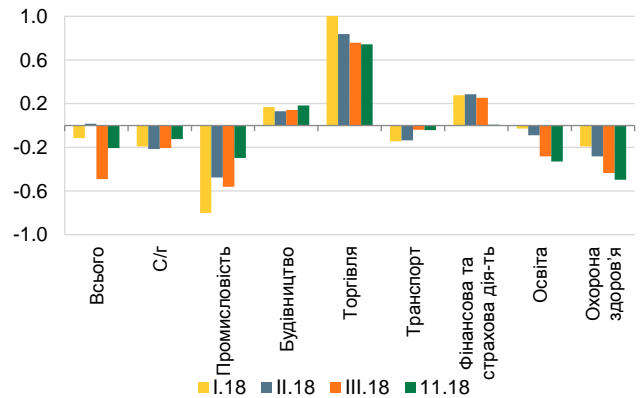
Джерело: ДССУ.

більшістю секторів, найвідчутніше – у тих видах, де погіршилися показники діяльності (зокрема сільському господарстві, добувній промисловості, транспорті).

У листопаді 2018 року порівняно із попереднім місяцем відновилося збільшення кількості ДГ, які отримують субсидії на оплату послуг ЖКГ, насамперед через вичерпання ефекту технічних затримок із призначенням субсидій. Станом на листопад субсидії отримували 3.4 млн ДГ (приблизно 22% усіх ДГ). Ця кількість була суттєво нижчою, ніж минулого року, що було спричинене зростанням доходів громадян, посиленням жорсткості правил призначення субсидій у травні 2018 року⁵ [зادля збільшення їх адресності](#) та [продовженням верифікації вже призначених субсидій](#).

...та уповільнення падіння кількості штатних працівників

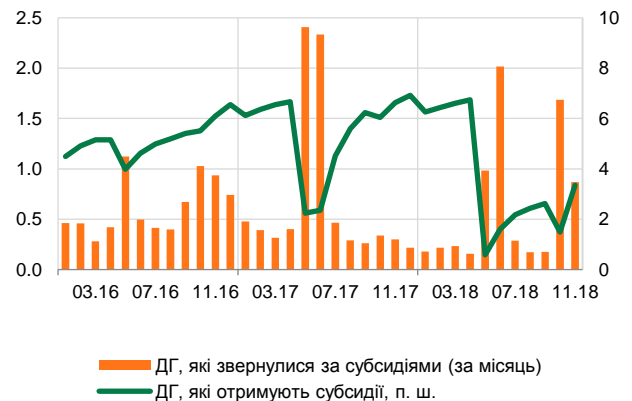
Внески окремих галузей у річне зростання кількості штатних працівників, в середньому за квартал та в листопаді, в.п.

Джерело: ДССУ, розрахунки НБУ.

Кількість субсидіантів була меншою, ніж торік, у зв'язку зі зростанням доходів ДГ, жорсткішими умовами призначення та продовженням верифікації субсидій

ДГ, які звернулися та які отримують субсидії на оплату послуг ЖКГ, млн од.

Джерело: ДССУ.

⁵ [Постанова КМУ від 27.04.2018 № 329.](#)

2.4. ФІСКАЛЬНИЙ СЕКТОР

У листопаді державний бюджет виконано з профіцитом (6 млрд грн) насамперед під впливом поліпшення доходів. У результаті, кумулятивне сальдо було близьким до нуля за підсумками січня – листопада 2018 року.

У листопаді зростання доходів прискорилося (до 24.5% р/р) значною мірою завдяки надходженням від внутрішніх податків та неподатковим надходженням. Останні збільшилися унаслідок перерахування НАК "Нафтогаз" частини (8.1 млрд грн) [дивідендів](#) за 2017 рік (торік дивіденди були повністю перераховані в червні). Значний внесок внутрішніх податків у зростання доходів був пов'язаний зі стійким зростанням заробітних плат та збільшенням прибутків підприємств. Водночас надходження від ПДВ із вироблених товарів скоротилися через більші, ніж в середньому за попередні місяці, обсяги відшкодування (13.5 млрд грн у листопаді – найбільші з початку року). Внесок податків з увезених товарів дещо зменшився порівняно з попередніми місяцями через уповільнення зростання імпорту та зміцнення гривні.

Профіцит державного бюджету сформувався під впливом поліпшення доходів

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ. * Неподаткові вкл. також інші доходи

Зростання видатків у листопаді відновилося (становило 22.6% р/р) передусім унаслідок збільшення витрат на обслуговування внутрішнього боргу, а також прискорилося зростання капітальних видатків та витрат на поточні трансферти. Збільшення останніх пов'язано з підвищеними видатками на субсидії населенню на оплату послуг ЖКГ через нівелювання ефекту технічних затримок у призначенні субсидій у жовтні. Зростання видатків за іншими напрямками сповільнилося, а на соціальне забезпечення тривало їх скорочення під впливом високої бази порівняння у зв'язку з підвищеними перерахуваннями Пенсійному фонду торік через осучаснення пенсій.

У листопаді місцеві бюджети виконано з профіцитом (1.6 млрд грн) завдяки поліпшенню доходів та стриманому збільшенню видатків.

Сальдо зведеного бюджету в листопаді було додатним (7.6 млрд грн), а за січень – листопад профіцит зведеного бюджету збільшився до 22 млрд грн.

Зростання доходів прискорилося завдяки надходженням від внутрішніх податків та дивідендам НАК "Нафтогаз"

Внески в річну зміну доходів державного бюджету, в. п.

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

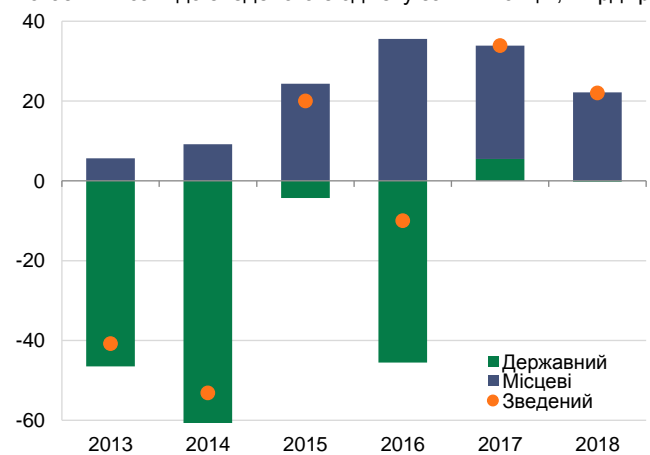
Зростання видатків у листопаді поновилося насамперед за рахунок обслуговування боргу

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

Кумулятивний профіцит зведеного бюджету сформовано місцевими бюджетами, тоді як сальдо державного бюджету було близьким до нуля

Показники сальдо зведеного бюджету за 11 місяців, млрд грн

Джерело: ДКСУ, розрахунки НБУ.

2.5. ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС

У листопаді дефіцит поточного рахунку дещо збузвився порівняно з жовтнем завдяки як високому врожаю кукурудзи поточного року, так і сприятливій ситуації на валютному ринку, що зумовило певне послаблення підвищеного попиту на імпорт, який спостерігався в попередніх періодах. Проте за результатами 11 місяців від'ємне сальдо поточного рахунку (4.4 млрд дол.) усе ще значно перевищувало минулорічний показник (1.7 млрд дол.)

Зростання експорту в листопаді сповільнилося (до 6.2% р/р) через подальше погіршення динаміки металургійного виробництва, зумовлене поступовим погіршенням зовнішньоекономічної кон'юнктури та ситуацією в Азовському морі. Так п'ятий місяць поспіль тривало падіння фізичних обсягів експорту продукції металургії, що під впливом зниження цін призвело до першого в цьому році випадку скорочення вартісних обсягів (на 24.3% р/р). Натомість через деяке послаблення попиту з боку вітчизняного металургійного сектору на тлі високих світових цін, зростання вартісних обсягів експорту залізних руд прискорилося до 32.6% р/р.

Крім того, проведення планового ремонту на окремих підприємствах хімічної промисловості призвело до зниження експорту продукції хімічної промисловості (-7.1% р/р). Також знизився експорт продукції машинобудування (на 4.8% р/р) унаслідок неритимічності поставок турбореактивних двигунів (значні обсяги було поставлено в листопаді минулого року).

Водночас завдяки рекордному врожаю кукурудзи фізичні обсяги поставок зернових культур у листопаді сягнули максимального значення за всю історію спостережень (5.3 млн т), що на тлі збереження високих світових цін сприяло збільшенню вартісних обсягів їх експорту в 1.6 раза р/р. Крім того, у листопаді відновилося зростання експорту олії та жирів (17.4% р/р) передусім завдяки високому врожаю соняшнику поточного року. Активна переробка насіння олійних культур на тлі збереження високого зовнішнього попиту зумовила прискорення зростання вартісних обсягів експорту олійної макухи (у 1.5 раза р/р). Високими темпами продовжував зростати експорт м'яса (у 1.4 раза р/р). У результаті зростання обсягів експорту продовольчих товарів прискорилося до 27.2% р/р, сягнувши історичного рекорду (2.1 млрд дол.) та забезпечивши майже 53% усього експорту товарів.

Зростання імпорту товарів у листопаді також суттєво сповільнилося (до 12.7% р/р з 21.8% р/р у жовтні) насамперед за рахунок неенергетичного імпорту. Сприятлива ситуація на валютному ринку призвела до певного посилення підвищеного попиту на імпорт, що був реалізований у попередніх місяцях. Так зростання імпорту товарів споживчого призначення сповільнилося: продовольчих товарів – до 4.1% р/р, промислових – до 18.6% р/р. Крім того сповільнилося зростання імпорту продукції машинобудування та виробів із чорних металів (до 23.5% р/р та 20.4% р/р відповідно) на тлі скорочення закупівель обладнання для побудови об'єктів альтернативної енергетики.

Ремонт на окремих підприємствах хімічної промисловості зумовив зниження імпорту певних видів хімічної продукції, а

значні обсяги державних закупівель ліків у попередні періоди зумовили їх скорочення в листопаді. У результаті імпорт хімічної продукції в листопаді залишився майже на рівні попереднього року.

Зростання енергетичного імпорту в листопаді також сповільнилося (до 19.5% р/р) переважно за рахунок вугілля. Зокрема фізичні обсяги закупівель вугілля скорочувалися четвертий місяць поспіль (на 27.2% р/р у листопаді) у тому числі завдяки [переорієнтації окремих енергогенеруючих компаній](#) на використання українського газового вугілля. Однак вартісні обсяги закупівель інших енергоносіїв – нафтопродуктів та газу – залишалися високими. Так імпорт нафтопродуктів збільшився у 1.5 раза р/р на тлі активного проведення збиральної кампанії пізніх сільськогосподарських культур. Крім того, через вищі ціни на природний газ порівняно з минулим роком, темпи зростання вартісних обсягів його імпорту залишалися високими (27.7% р/р) попри нижчі фізичні обсяги його закупівель (на 12.8% р/р) на тлі значних запасів у підземних сховищах.

Експорт послуг у листопаді збільшився на 4.1% р/р завдяки подальшому нарощенню обсягів наданих нерезидентам ІТ-послуг (19.9% р/р). Водночас імпорт послуг зменшився на 0.5% р/р передусім унаслідок істотного сповільнення за статтю "подорожі" (до 1.5% р/р). Як результат, профіцит торгівлі послугами збільшився до 236 млн дол.

У листопаді чисті надходження за фінансовим рахунком збільшилися до 1.6 млрд дол. насамперед за рахунок успішного розміщення єврооблігацій урядом на загальну суму 2 млрд дол. Зокрема, п'ятирічні облігації на суму 0.75 млрд дол. та строком погашення 01.02.2024 року були розміщені з дохідністю 8.99% та 10-річні облігації на суму 1.25 млрд дол. зі строком погашення 01.11.2028 року були продані з дохідністю 9.75%.

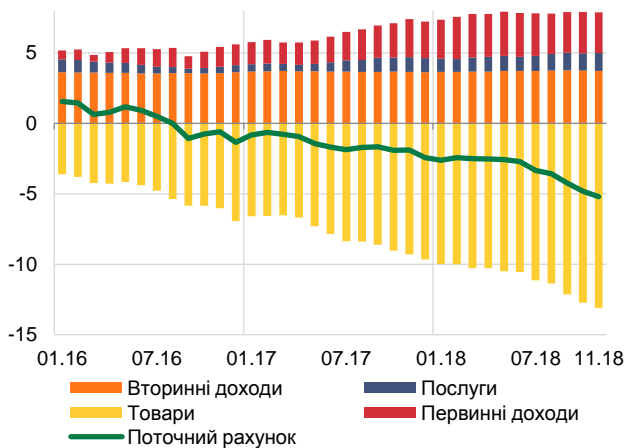
Чистий приплив капіталу до приватного сектору зменшився (до 0.4 млрд дол.) порівняно з попереднім місяцем через скорочення заборгованості за торговими кредитами та виплати за кредитами реального сектору. Водночас надходження прямих іноземних інвестицій в Україну збільшилися до 0.3 млрд дол. і були майже повністю спрямовані до реального сектору. Загалом за січень – листопад надходження ПІІ становили 2.2 млрд дол., що на 14% менше порівняно з відповідним періодом минулого року.

У результаті в листопаді сформувався істотний профіцит зведеного платіжного балансу (1.3 млрд дол.), що у свою чергу призвело до нарощення міжнародних резервів за одночасного погашення зобов'язань уряду перед МВФ (у листопаді було виплачено 0.4 млрд дол., у цілому за 11 місяців МВФ було виплачено 1.9 млрд дол.) Станом на кінець листопада резерви становили 17.7 млрд дол., що забезпечувало 3.0 місяці майбутнього імпорту.

У грудні завдяки купівлі НБУ валюти на ринку та отриманню офіційного фінансування міжнародні резерви станом на 27 грудня оновили п'ятирічний максимум та становили 20.7 млрд дол. або 3.5 місяця імпорту майбутнього періоду.

Попри звуження дефіциту поточного рахунку в листопаді, за результатами 11 місяців він значно перевищував минулорічні показники

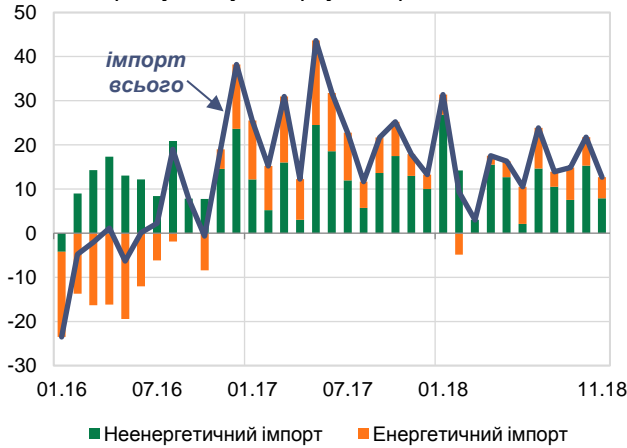
Рахунок поточних операцій, млрд дол., 12-міс. плінна

Джерело: НБУ.

Водночас зростання імпорту сповільнилося більш істотно передусім за рахунок неенергетичної складової...

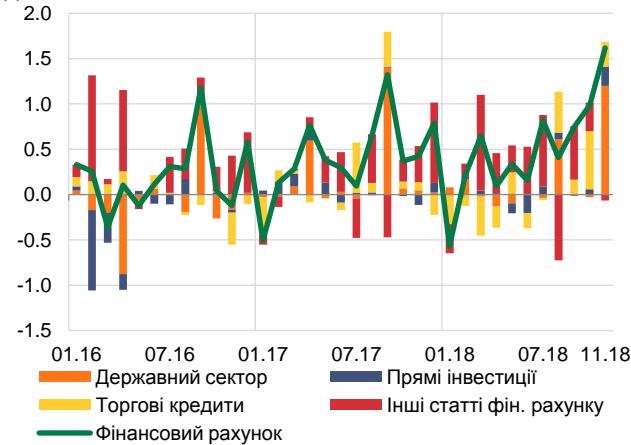
Внески в річну зміну імпорту товарів, в. п.

Джерело: розрахунки НБУ.

Чистий приплив коштів за фінансовим рахунком у листопаді був забезпечений державним сектором за рахунок надходження коштів від розміщених в жовтні суверенних єврооблігацій

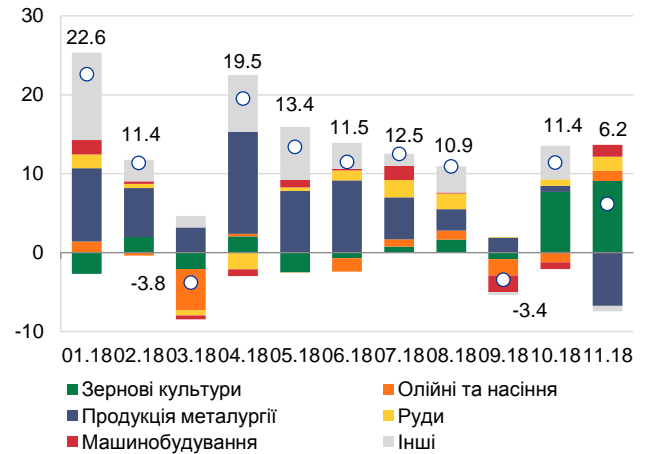
Фінансовий рахунок: чисті зовнішні зобов'язання, млрд дол.

* включно з помилками та упуцненнями
Джерело: НБУ.

Зростання експорту товарів у листопаді стримувалося скороченням обсягів поставок чорних металів та підтримувалося зростанням продажу зернових культур

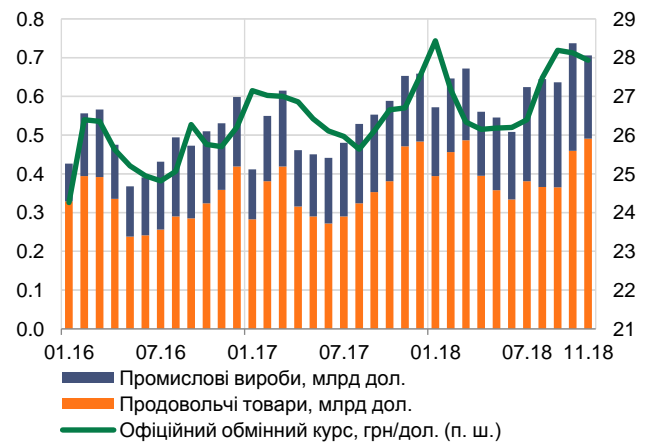
Внески в річну зміну експорту товарів, в. п.

Джерело: розрахунки НБУ.

... у тому числі через сприятливу ситуацію на валютному ринку

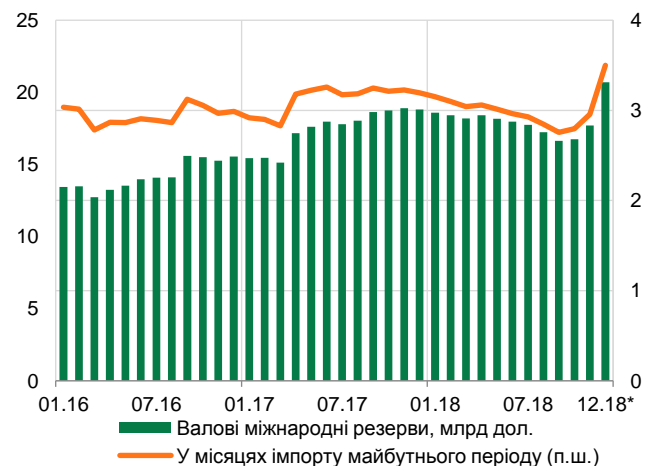
Імпорт окремих товарів та обмінний курс гривні

Джерело: розрахунки НБУ.

Завдяки профіциту платіжного балансу за 11 місяців, купівлі валюти НБУ на ринку та отриманню офіційного фінансування в грудні міжнародні резерви станом на 27 грудня зросли до 20.7 млрд дол.

Валові міжнародні резерви

* станом на 27 грудня
Джерело: НБУ.

2.6. МОНЕТАРНИЙ СЕКТОР ТА ФІНАНСОВІ РИНКИ

На останньому засіданні з питань монетарної політики (13.12.2018) Правління НБУ прийняло рішення залишити облікову ставку незмінною на рівні 18.0% річних. За оцінкою Правління НБУ, поточні та прогнозні монетарні умови наразі є достатньо жорсткими, щоб забезпечити зниження інфляції до цілі 5% у 2020 році. Також для гнучкішого реагування на зміни стану ліквідності банківської системи з початку нового періоду утримання обов'язкових резервів (11.01.19) НБУ [змінює](#) операційний дизайн монетарної політики.

Попередні підвищення ключової ставки та потреба уряду в коштах зумовили зростання дохідності короткострокових гривневих ОВДП. Натомість зниження вартості міжбанківських ресурсів у грудні зумовлено додатним сальдо валютних інтервенцій НБУ та значними бюджетними витратами. У результаті UIIR коливався у межах коридору ставок НБУ за інструментами постійного доступу, тяжіючи до його нижньої межі.

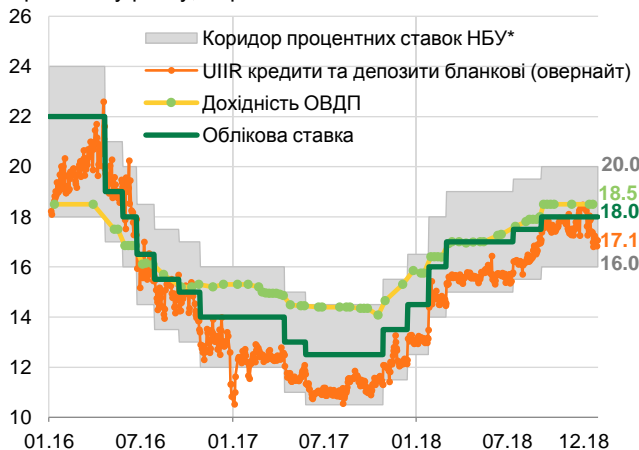
У листопаді підвищилися гривневі роздрібні ставки. Крім трансмісії від попередніх підвищень облікової ставки, вплив на динаміку ставок мали й кон'юнктурні чинники. Серед них – конкуренція банків за клієнтів та подальше зростання попиту населення на кредити.

Ситуація на валютному ринку впродовж грудня залишалася сприятливою – пропозиція іноземної валюти від клієнтів банків переважала попит на неї. Цьому, поміж іншого, сприяло і поліпшення настроїв з огляду на затвердження нової програми співпраці з МВФ та отримання фінансової підтримки від інших міжнародних організацій. За таких умов НБУ поповнював міжнародні резерви – за підсумками грудня сальдо операцій на МБВР було додатним і становило 339 млн дол., а у 2018 році – майже 1.4 млрд дол. Водночас НБУ не протидіяв тенденціям, що переважали на валютному ринку. Так, офіційний обмінний курс гривні до долара США та євро в грудні зміцнився (на 2.5% м/м та 1.9% м/м).

У листопаді зміцнення середнього обмінного курсу гривні до долара на протиположності послабленню валют більшості країн – ОТП України зумовило зміцнення гривні до кошика валют країн – ОТП як у номінальному, так і в реальному вимірах

Попередні підвищення ключової ставки та операції уряду визначали вартість ринкових ресурсів

Процентні ставки НБУ, UIIR та дохідність однорічних ОВДП на первинному ринку, % річних

* Верхня межа коридору – процентні ставки за кредитами овернайт НБУ, нижня – за ДС овернайт НБУ
Джерело: НБУ.

(на 0.9% м/м та 2.3% м/м). НЕОК та РЕОК гривні залишалися міцнішими, ніж рік тому (на 2.3% р/р та 8.2% р/р відповідно).

У листопаді ліквідність до банківської системи надходила переважно унаслідок чистої купівлі валюти НБУ. Однак обсяги вилучення ліквідності через сплату квартальних податкових та інших платежів до бюджету та зростання обсягів готівки перевищували надходження за валютним каналом. У результаті, залишки коштів на депозитних сертифікатах НБУ в листопаді знизилися (хоча залишки коштів на коррахунках банків на кінець місяця незначно зросли), а окремі банки ситуативно зверталися за кредитами рефінансування НБУ.

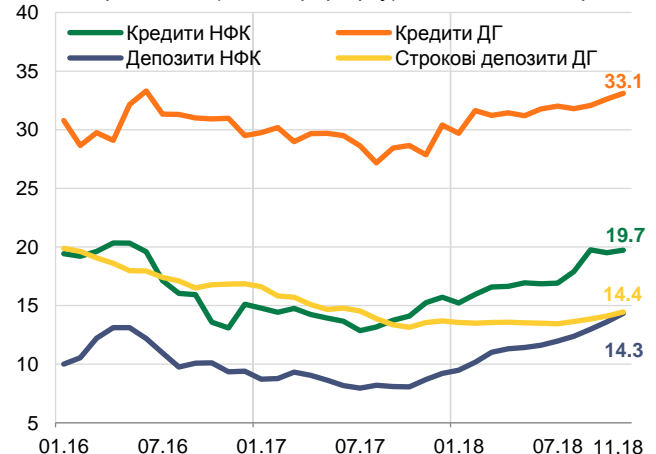
Обсяг грошової бази в листопаді зріс (на 1.8% м/м), а її річні темпи приросту збільшилися (до 14.2% р/р). Водночас зменшення загальних залишків коштів на депозитних рахунках банків значно перевищило зростання готівки поза банками, що призвело до скорочення грошової маси (на 1.3% м/м) та подальшого уповільнення зростання в річному вимірі (до 8.8%).

Зазначені вище фіскальні чинники визначали і динаміку депозитів НФК. Зокрема зменшення у листопаді залишків коштів на депозитних рахунках НФК як у національній, так і в іноземній валюті відбулося за рахунок коштів на вимогу, тоді як строкові кошти НФК зросли. Обсяг гривневих депозитів ДГ в листопаді залишався на рівні попереднього місяця, оскільки зменшення коштів на вимогу компенсувалося приростом строкових депозитів. Водночас в іноземній валюті їх залишки скорочувалися. Як наслідок уповільнилися і річні темпи приросту гривневих депозитів НФК та ДГ, а зниження коштів в іноземній валюті пришвидшилося.

У листопаді як і в попередні періоди банки продовжували активно кредитувати ДГ у національній валюті. Натомість НФК надавали перевагу кредитам в іноземній валюті. У національній валюті їх обсяг залишився практично на рівні попереднього місяця. У результаті кредитний портфель банків у національній валюті в листопаді зріс на 0.6% м/м (12.7% р/р).

Водночас на роздрібні ставки банків у листопаді вагомий вплив мали і кон'юнктурні чинники

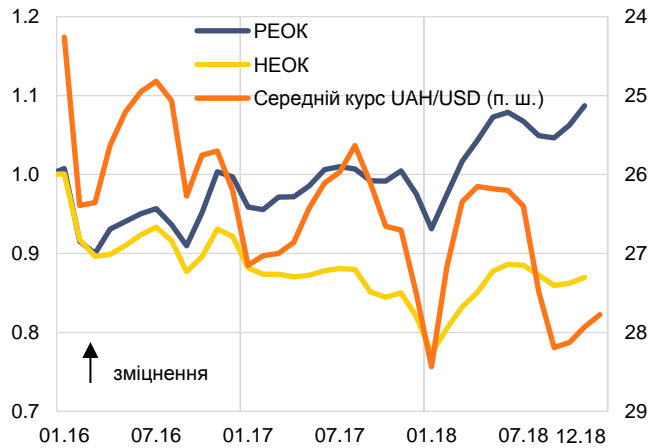
Середньозважені процентні ставки в національній валюті за новими кредитами (без овердрафту) і депозитами, % річних

Джерело: НБУ.

НЕОК та РЕОК зміцнилися в умовах ревальвації гривні на противагу послабленню більшості валют країн – ОТП. Також вони залишалися міцнішими, ніж рік тому

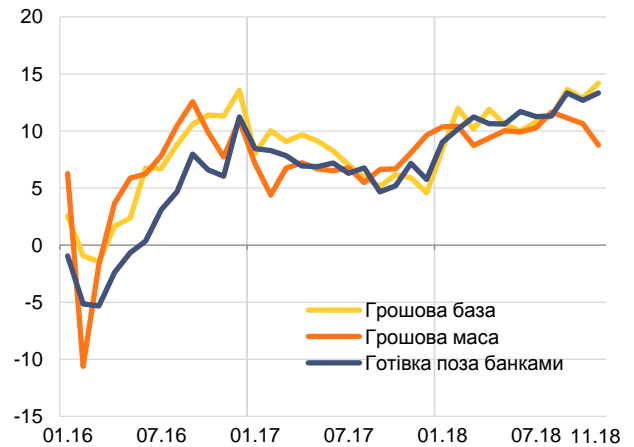
Індекс РЕОК і НЕОК (12.2015 = 1)* та офіційний обмінний курс гривні до долара США (обернена шкала)

* За попередніми даними
Джерело: IFS, розрахунки НБУ.

За рахунок зростання обсягів готівки та коррахунків банків обсяг грошової бази у листопаді збільшився, а її річні темпи приросту пришвидшилися

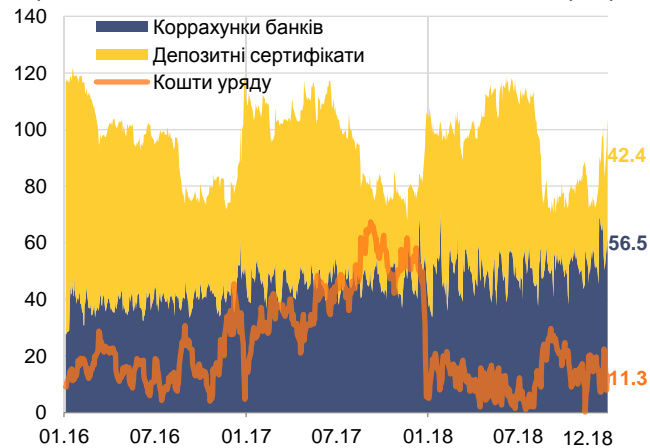
Грошові агрегати, % р/р

Джерело: НБУ.

У листопаді ліквідність банківської системи продовжувала зривуватися, насамперед через квартальні платежі до бюджету

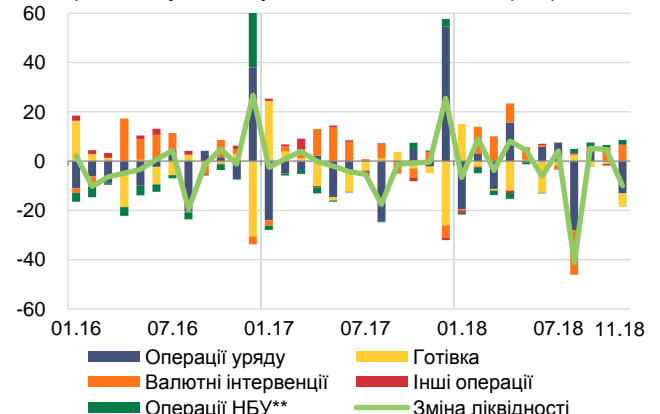
Окремі показники ліквідності банківської системи, млрд грн

Джерело: НБУ.

Чиста купівля НБУ іноземної валюти була основним джерелом постачання ліквідності

Фактори впливу на зміну ліквідності банків*, млрд грн

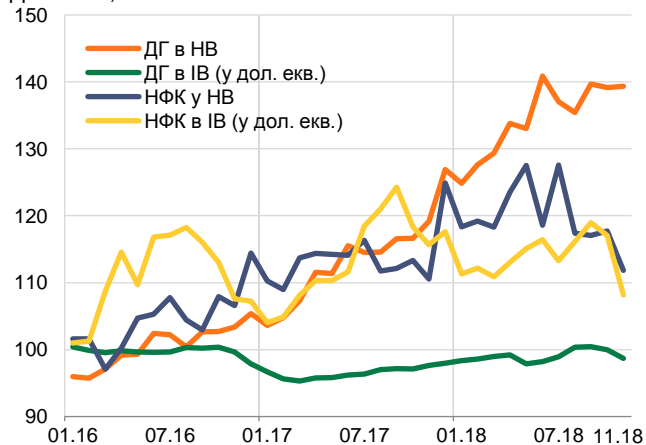
* Зміна залишків депозитних сертифікатів НБУ та коррахунків на кінець місяця до попереднього місяця

** Крім операцій з депозитними сертифікатами

Джерело: НБУ.

Фіскальні чинники визначили і динаміку депозитів у листопаді

Депозити, 12.2015 = 100

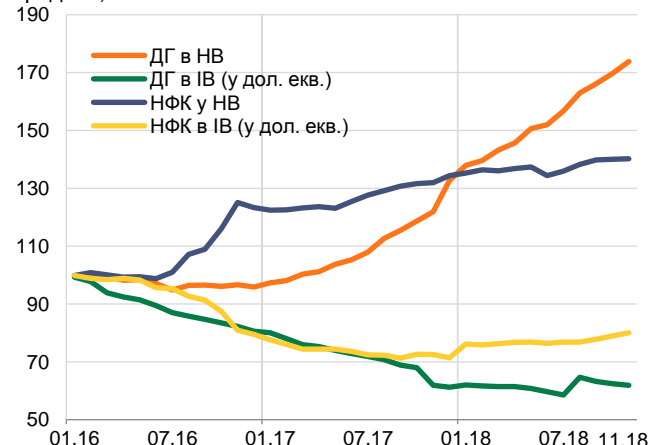

Примітка: НВ – національна валюта, ІВ – іноземна валюта

Джерело: НБУ.

Зберігалися високі темпи приросту кредитів ДГ, а динаміка кредитів НФК залишалася порівняно стриманою

Кредити, 12.2015 = 100

Примітка: НВ – національна валюта, ІВ – іноземна валюта

Джерело: НБУ.

АБРЕВІАТУРИ ТА СКОРОЧЕННЯ

ІСЦ	Індекс споживчих цін	ППП	Податок на прибуток підприємств
БІСЦ	Базовий індекс споживчих цін	ПФУ	Пенсійний фонд України
ІЦВ	Індекс цін виробників	ОВДП	Облігації внутрішньої державної позики
ВВП	Валовий внутрішній продукт	ФГВФО	Фонд гарантування вкладів фізичних осіб
ІВБГ	Індекс виробництва базових галузей	ФОП	Фізична особа підприємець
ГМК	Гірничо-металургійний комплекс	НБУ	Національний банк України
МР	Маркетинговий рік	Казначейство, ДКСУ	Державна казначейська служба України
РЕОК	Реальний ефективний обмінний курс	МФУ	Міністерство фінансів України
НЕОК	Номінальний ефективний обмінний курс	ПІІ	Прямі іноземні інвестиції
ДССУ	Державна служба статистики України	АТО	Антитерористична операція
ДСЗУ	Державна служба зайнятості України	НКТ	Неконтрольовані території Донецької та Луганської областей
ДГ	Домогосподарства	ОТП	Основні торговельні партнери
США	Сполучені Штати Америки	ЖКГ	Житлово-комунальне господарство
ФРС	Федеральна резервна система США	ЕСРІ	External Commodity Price Index, зважений індекс зміни світових цін на основні товари українського експорту
МВФ	Міжнародний валютний фонд	UIIR	Український індекс міжбанківських ставок
НФК	Нефінансові корпорації	ВРХ	Велика рогата худоба
МСФЗ	Міжнародні стандарти фінансової звітності	ІСН	Індекс споживчих настроїв
МБКР	Міжбанківський кредитний ринок		
ПДВ	Податок на додану вартість		
ПДФО	Податок на доходи фізичних осіб		
млн	мільйон	дол./т	доларів США за 1 тону
млрд	мільярд	євро/дол.	доларів США за 1 євро
грн	гривня	руб./дол.	російських рублів за 1 долар США
дол.	долар США, якщо не зазначено інше	р/р	у річному вимірі, річна зміна, до відповідного періоду попереднього року
руб.	російський рубль	м/м	до попереднього місяця, у місячному вимірі
в. п.	відсотковий пункт	с/с	у сезонно скоригованому вимірі
б. п.	базисний пункт		
п. ш.	права шкала		
бар.	барель		